

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/83/2022
Identifikačné číslo spisu: 8718010689
Dátum vydania rozhodnutia: 20.12.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Patrik Príbelský
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8718010689.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 20. decembra 2023 v Bratislave v trestnej veci obvineného L. P. pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona a iné, o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 2To/23/2020, z 22. júla 2021 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. P. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Poprad, sp. zn. 6T/98/2018, zo 4. decembra 2019 bol obvinený L. P. uznaný za vinného zo spáchania prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona a prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, ktorých sa dopustil na skutkovom základe, že

v čase približne 04,20 hod. dňa 1. januára 2018 v U. na Ul. R. pred pohostinstvom s názvom B. R., na mieste verejnosti prístupnom, pristúpil k F. Š. a fyzicky ho napadol, a to tak, že ho jedenkrát udrel päťou ruky do pravej časti jeho tváre, čím takto svojím konaním spôsobil F. Š. početné zlomeniny nosových kostí s početnými úlomkami a vybočení doľava, pomliaždenie očnice vpravo, tržnú ranu v oblasti dolného viečka vpravo o dĺžke 2 cm, tržnú ranu na koreni nosa, hemosínus vpravo s emfyzémom a zlomeninu lícnej kosti a hornej čeľuste vpravo s posunom, pričom ide o úrazy ľahké s dobou liečenia 14 dní a práceneschopnosťou po dobu 10 - 14 dní, s obmedzením na obvyklom spôsobe života spočívajúcim v hospitalizácii od 2. januára 2018 do 7. januára 2018 a operačnom zákroku, ako aj obmedzením spočívajúcim v opuchu a bolesti po dobu desiatich dní.

Za to bol obvinenému L. P. uložený podľa § 364 ods. 1, § 41 ods. 1, § 38 ods. 2, ods. 4, § 37 písm. h) Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 15 (pätnásť) mesiacov; pričom podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona mu súd výkon uloženého trestu podmienčne odložil so skúšobnou dobou podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona vo výmere 20 (dvadsať) mesiacov. Podľa § 287 ods. 1

Trestného poriadku bola obvinenému zároveň uložená povinnosť nahradiť poškodenej P., škodu vo výške 404,- eur a podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku súd odkázal poškodenú F., s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd rozhodujúci na podklade odvolania obvineného uznesením, sp. zn. 2To/23/2020, z 22. júla 2021 rozhodol tak, že ho podľa § 319 Trestného poriadku zamietol.

Obvinený L. P. podal prostredníctvom obhajcu proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie, a to s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však odvolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený v podstate namietal:

- konajúci súd prvého stupňa mal hodnotiť dôkazy jednostranne v neprospech obvineného a Krajský súd v Prešove sa s nimi nevysporiadal dostatočne;
- v prejednávanej veci vystupovali dve skupiny svedkov, ktorých výpovede sa podstatne líšia, no súd sa priklonil k verzii poškodeného a svedkov vypovedajúcich v neprospech obvineného;
- výrok o vine môže byť založený len na takých dôkazoch, ktoré celkom vylučujú pochybnosť, že sa stal skutok, ktorý je predmetom trestného stíhania a že sa ho dopustil obvinený;
- súd taktiež neprihliadol na pochybnosti a rozpory ohľadne vierohodnosti výpovedí svedkov a nevykonal za účelom odstránenia rozporov ďalšie dôkazy;
- obvinený ďalej poukázal na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. Tpj 55/2016, z 27. júna 2017, ktoré podľa jeho názoru súd neaplikoval, hoci na to bol povinný;
- upozornil tiež na skutočnosť, že postupom orgánov činných v trestnom konaní po vznesení obvinenia došlo k závažnému porušeniu práva obvineného na obhajobu, načo v priebehu celého konania viackrát poukazoval, v tejto súvislosti ešte upriamil pozornosť predovšetkým na časové hľadisko pri vykonávaní procesných úkonov, kde sa nemal ako obvinený možnosť obhajovať, výsluchy svedkov a poškodeného boli vykonané pred jeho výsluchom a doručením uznesenia o vznesení obvinenia, pričom neboli zopakované. Ak on aj vyhlásil, že nežiada zopakovanie výsluchov, tento prejav je absolútne neúčinný, pretože to urobil bez obhajcu.

Žiadal preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací, aby podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil rozsudkom, že uznesením Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 2To/23/2020, z 22. júla 2021 bol porušený zákon ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a to v jeho neprospech. Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku sa domáhal, aby zároveň zrušil citované rozhodnutie a prikázal mu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a vec rozhodol.

K dovolaniu sa využívajúc svoje právo podľa § 376 Trestného poriadku vyjadril okresný prokurátor, a síce takto:

„Máme zato, že skutočnosti uvádzané odsúdeným v odvolaní už boli v podstate uvádzané aj v podanom odvolaní voči prvostupňovému rozsudku. Krajský súd v Prešove sa nimi pri svojom rozhodovaní o odvolaní zaoberal, pričom skonštatoval, že súd prvého stupňa zistený skutkový stav správne ustálil, dokazovanie vykonal náležitým spôsobom a vykonané dôkazy potom vyhodnotil v súlade so zákonom a zistený skutok aj právne správne kvalifikoval.

S rozhodnutiami súdov v predmetnej veci sa prokurátor v celom rozsahu stotožňuje a vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je zrejmé, že v danej veci nebol naplnený žiaden z dôvodov dovolania uvedených v § 371 Trestného poriadku, a preto navrhujeme, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku uznesením dovolanie odsúdeného L. P. odmietol“.

Poškodená F., sa vyjadrila nasledovne „nakoľko dôvody dovolania odsúdeného sa žiadnym spôsobom netýkajú našej riadne uplatnenej pohľadávky, teda nie je žiadnym spôsobom namietaná výška uplatňovaných nákladov poskytnutej zdravotnej starostlivosti, k dôvodom dovolania sa F. nebude vyjadrovať“.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku a § 566 ods. 3 Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku). Najvyšší súd po splnení vyššie vymedzenej formálnej prieskumnej povinnosti zistil, že dovolanie obvineného je treba odmietnuť ako nedôvodné podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Z toho vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Trestného poriadku nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku, ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Trestného poriadku, dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Tdo/30/2011, zo 16. augusta 2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Najvyšší súd hneď úvodom pripomína, že s dovolacími námietkami obvineného sa vo svojich

rozhodnutiach Okresný súd Poprad, sp. zn. 6T/98/2018, zo 4. decembra 2019 a Krajský súd v Prešove, sp. zn. 2To/23/2020, z 22. júla 2021 v zásade už vysporiadali a najvyšší súd sa toho pridáva. Tiež odvolacie námietky boli viac menej rovnaké ako tie uplatnené v dovolaní obvineného. Najvyšší súd sa nižšie teda venuje jeho najpodstatnejším tvrdeniam, ale summa summarum opakuje predovšetkým správne závery prijaté vo vyššie citovaných rozhodnutiach súdov nižších stupňov.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval v podstate námietkou nedostatočného odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu, ktorý nenapravil ním vytýkané pochybenia súdu prvého stupňa.

Právo na obhajobu tak, ako je zakotvené v článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v článku 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd i v článku 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru a v neposlednom rade v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov, činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože aj bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu, je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastofujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o

zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

V úzkej spojitosti s právom na obhajobu treba vnímať právo strany na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia spočíva v troch nasledujúcich a vzájomne sa dopĺňujúcich rovinách:

- a) je korelátom práva účastníka konania prednášať návrhy, argumenty a námietky, aby na tieto dostal od súdu náležitú odpoveď,
- b) predstavuje jednu zo záruk, že „výkon spravodlivosti“ (justice in procedural effect, resp. justice in action) nie je arbitrárny (svojvoľný), nepriehľadný a že rozhodovanie verejnej moci je kontrolované verejnosťou,
- c) vytvára predpoklad pre účinné uplatnenie opravných prostriedkov, ktoré má strana konania k dispozícii.

Napriek nespornému významu vyššie rozvedeného práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia nejde o právo absolútne. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie nemožno interpretovať v tom zmysle, že by zahŕňalo podrobnú odpoveď na každý argument strany konania (Ván de Hurk v. Holandsko, resp. Ruiz Torija v Španielsko).

Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze v. Gruzínsko) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou konania (opätovne vid' napr. Ván de Hurk v. Holandsko). Na podklade takéhoto postupu súdu je následne možné kvalifikovaným spôsobom posúdiť, či bolo konanie ako celok spravodlivé. Mlčanie odvolacieho súdu ohľadom zákonnosti odmietnutia vykonania dôkazov navrhnutých obvineným odporuje myšlienke spravodlivého procesu (Krasulya v. Rusko).

Jedným zo základných princípov trestného konania je nutnosť starostlivo a úplne popísať dôkazný postup, ktorý súčasne treba logicky a presvedčivo odôvodniť. Uvedenú požiadavku zakotvil zákonodarca do sústavy nárokov na odôvodnenie rozsudku, a tak isto aj uznesenia, ktoré má povahu rozhodnutia vo veci samej. Preto nie je prípustné, aby odôvodnenie rozhodnutia, ktoré musí rešpektovať vyššie vymedzené kritériá, bolo založené na skutkových zisteniach, ktoré nie sú náležitým spôsobom odôvodnené, resp. primerane vysvetlené. Takéto rozhodnutia (ich odôvodnenie alebo absencia takéhoto odôvodnenia tam, kedy rozhodné skutočnosti v zásade musia byť odôvodnené) nie sú adhézne k určite zistenému skutkovému stavu vyjadrenému v odôvodnení dotknutého rozhodnutia. Za takéhoto procesného stavu ide o rozhodnutia, ktoré nerešpektujú požiadavky Trestného poriadku ako základného procesnoprávneho predpisu upravujúceho trestné konanie. V konečnom dôsledku sa takéto rozhodnutie „posúva“ aj do protiústavnej polohy, a to najmä z hľadiska nároku trestne stíhaného obvineného na spravodlivé posúdenie jeho trestnej veci (ÚS 181/2000 - ČR). Napriek prezumpcii, že súd nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy, platí, že musí o vznesených návrhoch na vykonanie dokazovania rozhodnúť a pokiaľ im nevyhoví, musí vo svojom rozhodnutí vysvetliť, z akých dôvodov navrhnuté dôkazy nevykonal, resp. prečo ich neprevzal ako základ svojich skutkových zistení (ÚS 413/2002 - ČR). Je vecou súdov nižšieho stupňa, ktoré dôkazy a v akej kvantite považujú za dostatočné na preukázanie skutkového stavu.

Zo strany odvolacieho súdu ide preto o otázku právnu, kedy by zistené pochybenie mohlo potenciálne zakladať dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (primerane pozri ITdoV/6/2017). Pre dovolací súd je z pohľadu skúmania dodržania práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku podstatným zistenie či sa súd prvého stupňa, alebo odvolací súd návrhom obvineného na vykonanie dokazovania zaoberali (t. j. či ho zaregistrovali) a súčasne uviedli aspoň stručné dôvody, na podklade ktorých sa takémuto návrhu rozhodli nevyhovieť.

Povinnosťou súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu je rešpektovať ústavne garantované právo obvineného na obhajobu, z ktorého vyplýva požiadavka, aby sa konajúce súdy vysporiadali s námietkami odvolateľa, ktorými toto svoje právo realizuje (pre odvolací súd je táto povinnosť zvýraznená prostredníctvom článku 2 ods. 1 dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd). Túto povinnosť konajúce súdy porušujú, ak ignorujú námietky odvolateľa voči dôkazom, na ktoré je v odsudzujúcom rozhodnutí poukazované ako na kľúčové pre tvrdené skutkové závery.

Výrok rozhodnutia sám o sebe totiž nestačí na to, aby naplnil požiadavku spravodlivého procesu, pretože z pohľadu obvineného je potrebné, aby bolo zrejmé, akými úvahami sa súd riadil, ako sa vysporiadal s dôkazmi a ktorá argumentácia bola pre súd presvedčivejšia a tvorí základ jeho rozhodnutia. Preto musí byť daný výrok náležite odôvodnený. Sprostredkovaným výsledkom je následne možnosť obvineného „skontrolovať“, ako sa súd vysporiadal s jeho argumentáciou a dôkazmi, čím získa obraz o výkone spravodlivosti, v „jej mene“ (Tatishvili v. Rusko). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia sa musí vysporiadať s relevantnými právnymi a skutkovými otázkami ako aj argumentami obvineného, ktoré sú podstatného právneho významu.

Ak ide o náležitý argument významný pre rozhodnutie, odpoveď naň musí byť nielen konkrétna, no navyše aj v zásade špecifická. Nakoľko platí predpoklad, že v zásade každý návrh obvineného je potrebné vnímať čo do významového hľadiska (pre obvineného) zvlášť citlivo, treba dodať, že v konaní vedenom pred profesionálnymi sudcami, obvineného chápanie jeho odsúdenia vychádza predovšetkým z dôvodov uvedených v súdnych rozhodnutiach. V takých prípadoch musia vnútroštátne súdy uviesť dostatočne jasne dôvody, na ktorých sa zakladajú ich rozhodnutia. Odôvodnené rozhodnutia tiež slúžia v dokazovaní stranám, ktoré boli vypočuté, a tým prispievajú k väčšej ochote prijať rozhodnutia o „ich“ strane. Okrem toho je povinnosťou súdu založiť svoje úvahy na objektívnych argumentoch a tiež chrániť právo na obhajobu. Rozsah povinnosti odôvodnenia závisí od povahy rozhodnutia a musí byť stanovený s ohľadom na okolnosti prípadu.

Na splnenie požiadavky na spravodlivý proces, obvinený a samozrejme aj verejnosť musia byť schopní pochopiť verdikt súdu, ktorý bol daný - to je zásadnou poistkou proti svojvôli (Taxquet v. Belgicko). V nadväznosti na to je úlohou súdu, aby sa jasným, právne korektným, no najmä zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami, ktoré tvoria podklad jeho rozhodnutia z hľadiska právneho významu (IV. ÚS 14/07).

Vo vzťahu k danej veci potom možno skonštatovať, že žiadne skutočnosti, ktoré by napĺňali dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zistené neboli.

Okresný súd Poprad na stranách 7 - 8 svojho odsudzujúceho rozsudku dôsledne, precízne, zrozumiteľne a vyčerpávajúco rozobral všetky vykonané dôkazy, tieto vyhodnotil jednotlivo i v súhrne, presvedčivo vysvetlil, prečo neuveril tvrdeniam obvineného a najmä, ktoré dôkazy preukazujú jeho vinu. Tu treba poznamenať, že aj odvolací súd v odôvodnení svojho uznesenia, ktorým zamietol odvolanie obvineného na str. 7-12 reagoval na odvolacie námietky a náležitým spôsobom vysvetlil, prečo neakceptoval jeho odvolacie argumenty.

V tejto súvislosti najvyšší súd poznamenáva, že hodnotenie dôkazov súdmi nižších stupňov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V tvrdení obvineného sa v podstate jedná o skrytú formu vyjadrenia jeho záujmu, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech. Otázka hodnotenia dôkazov je však v danom prípade mimo dovolací prieskum najvyššieho súdu.

Pokiaľ ide ďalej o tvrdenia obvineného, že došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu, nakoľko vyšetrovateľ v prípravnom konaní odmietol opätovne vykonať výsluchy svedka-poškodeného F. Š. a svedkov L. P. a J. J., ktoré boli vykonané v jeho neprítomnosti, hoci po vznesení obvinenia, no ešte pred tým, aby mal možnosť oboznámiť sa o skutočnostiach, ktoré sa mu kladú za vinu a k dôkazom o

nich, odvolací súd ku tomu správne uviedol: „V posudzovanom prípade sa jedná o výpovede poškodeného a svedkov vypovedajúcich v jeho prospech, ktorých obsah - sa v podstatných okolnostiach (ako to už bolo skôr zvýraznené) rozhodných pre ustálenie skutkových zistení - nielenže zhoduje, no osobitne je potrebné zvýrazniť, že v takomto nezmenenom obsahu (rozhodujúcich skutkových okolnosti) - sa tieto výpovede preniesli potom aj do obsahu dokazovania na hlavnom pojednávaní, na ktorom bol obžalovaný osobne účastný, kde podľa názoru krajského súdu súčasne platí, že neboli produkované dôkazy, ktoré by tieto výpovede z pohľadu tohto obsahu, zásadným spôsobom spochybnili, a to aj napriek reálne existujúcim rozporom vo výpovediach týchto svedkov, na ktoré poukázal v odvolaní obžalovaný. Vykonaním výsluchov týchto svedkov na hlavnom pojednávaní pri konfrontovaní ich výpovedí z prípravného konania (keďže tieto boli riadne procesným spôsobom v prípravnom konaní vykonané bez zistených procesných väd) s ich výpoveďami (s obsahom) na hlavnom pojednávaní sa mal potom obžalovaný zjavne možnosť oboznámiť, vyjadriť sa k nim, ale predovšetkým mal možnosť svedkom klásť otázky, čo aj sám využil, a to rovnako tak aj prostredníctvom svojho obhajcu. Za danej situácie podľa názoru krajského súdu boli dodržané zásadné pravidlá pre vykonanie kontradiktórneho (osobného-priameho) spôsobu výsluchu týchto svedkov za účasti obžalovaného, ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR, ktorá reflektuje rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva - totižto považuje v takýchto prípadoch - možnosť obžalovaného aspoň v jednom prípade v rámci dokazovania vo veci, v ktorej sa voči nemu vedie trestné stíhanie vypočuť svedka - postačuje práve na splnenie zásady kontradiktórnosti, a preto nemôže ísť ani v posudzovanom prípade o zásadné porušenie práva na obhajobu obžalovaného tak, ako to zdôrazňuje vo svojom odvolaní, preto považuje krajský súd túto námietku obžalovaného za nedôvodnú (pozri primerane R 30/2010)".

Inými slovami - hoci boli výsluchy svedkov v prípravnom konaní vykonané bez účasti obvineného či jeho obhajcu a v prípravnom konaní zopakované neboli (pre pôvodné vzdanie sa tohto práva zo strany obvineného), je dôležité, že v konaní pred súdom boli všetci svedkovia kontradiktórne vypočutí a obvinení i jeho obhajca im mohli klásť otázky a vyjadrovať sa k obsahu ich výpovedí.

Čo sa týka tvrdenia obvineného, že súdy bez odôvodnenia nevykonali dôkaz navrhovaný poškodeným - a síce oboznámenie predloženej chatovej komunikácie z jeho telefónu, dáva najvyšší súd obvinenému do pozornosti zápisnicu o hlavnom pojednávaní zo 4. decembra 2019 na obrátenej strane č. 1. 271 spisového materiálu, z ktorého vyplýva pravý opak. Súd prvého stupňa na rozdiel od tvrdenia obvineného predmetný listinný dôkaz riadne oboznámil.

Obiter dictum neuniklo pozornosti najvyššieho súdu, že tak súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd pochybili pri výsluchu svedka U. S., keď bola na hlavnom pojednávaní, za účelom odstraňovania rozporov, prečítaná časť jeho výpovede z prípravného konania, ktorá v prípravnom konaní nebola vykonaná kontradiktórne. Dovolací súd pripomína v tomto smere svoje skoršie rozhodnutie, sp. zn. 1Tdo/13/2021, z 20. júla 2022, kde ale súdy konali v súlade so zákonom. Napriek tomu uvedený dôkazný prostriedok tvorí len jeden a z hľadiska závažnosti menej významný dôkaz (rozhodne teda nie jediný a rozhodujúci) z reťaze dôkazov produkovaných v rámci dokazovania v posudzovanej veci rozhodných pre ustálenie skutkových zistení tak, ako sa preniesli do skutkovej vety výroku rozsudku Okresného súdu Poprad, aprobovaného uznesením Krajského súdu v Prešove. Vina by totiž bola dostatočne preukázaná aj bez uvedeného dôkazu.

To isté potom platí aj o nesprávne vykonanej rekognícii v danej veci, čo však obvinený v dovolaní jednak nenamietal a jednak sa s tým adekvátne vysporiadal sám odvolací súd, pričom na jej výsledky nebolo prihliadané.

Z uvedeného potom vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a teda že by bolo porušené právo na obhajobu zásadným spôsobom.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

Ako z citovaného ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, tak aj z inštitútu dovolania je zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštančné. Inak povedané, dovolací súd je viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili sudy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - viď § 379 ods. 2 Trestného poriadku). Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Trestného poriadku však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako druhú, „odvolaciu“ inštanciu zameranú k

preskúmaniu rozhodnutí súdu nižšieho stupňa.

Dovolací súd obvinenému pripomína, že právomoc dovolacieho súdu je v prípade dovolania podaného oprávnenou osobou uvedenom v § 369 ods. 2 Trestného poriadku striktne ohraničená dôvodmi dovolania len podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (prvá veta v odseku 2 § 369 Trestného poriadku) a pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (tento prípad), navyše vetou za bodkočiarkou - „správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že dovolací súd nemôže už v tretej inštancii opätovne hodnotiť dôkazy, a tak (ako sa to domáha dovolateľ) dokonca dospieť k iným, nepochybne skutkovým záverom, spočívajúcim v tom či boli, resp. neboli konaním uvedeným v skutkovej vete obžaloby naplnené všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu. Hodnotenie dôkazov a vyvodenie z toho právnych záverov je celkom nepochybne kategóriou procesného práva - § 2 ods. 12 Trestného poriadku.

Je potom bez významu, či dospeli skôr konajúce a rozhodujúce súdy pri použití ich zákonom zverenej povinnosti tak, ako je táto vymedzená v § 2 ods. 12 Trestného poriadku k záverom markantne odlišným od tých, ktoré v podanom dovolaní predkladá subjekt podávajúci dovolanie.

Ustálenie záveru o naplnení, či nenaplnení znakov skutkovej podstaty trestného činu (v posudzovanom prípade o to viac aktuálne, keď obvinený namietal predovšetkým subjektívnu stránku skutkovej podstaty podvodu) vždy podlieha rozboru dôkaznej situácie a okolností prípadu, pričom postup podľa § 119 ods. 1 Trestného poriadku (čo je tak isto kategória procesného práva) ukladá povinnosť dokazovať v trestnom konaní najmä

- a) či sa stal skutok a či má znaky trestného činu,
- b) kto tento skutok spáchal a z akých pohnútok,
- c) závažnosť činu vrátane príčin a podmienok jeho spáchania,
- d) osobné pomery páchatel'a v rozsahu potrebnom na určenie druhu a výmery trestu a uloženie ochranného opatrenia a iné rozhodnutia,
- e) následok a výšku škody spôsobenú trestným činom,
- f) príjmy z trestnej činnosti a prostriedky na jej spáchanie, ich umiestnenie, povahu, stav a cenu.

S poukazom na vyššie uvedené obvinený skrátka nemôže „zostať prekvapený“ keď najvyšší súd jeho dovolacie námietky - ktoré smerovali len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov - označí v predmetnej trestnej veci ako stojace zjavne mimo uplatnený dovolací dôvod. Navyše, takto formulované dovolacie námietky nemožno kvalifikovane podradiť ani pod akýkoľvek iný uplatniteľný dovolací dôvod, nakoľko sa nimi v súvislosti s ich obsahom v podstate nie je možné z právneho hľadiska zaoberať tak, aby bol dovolací prieskum aspoň okrajovo súladný s platnou a účinnou právnou úpravou (výnimkou je už skôr zmieňovaná procesná situácia, keď je subjektom podávajúcim dovolanie minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku).

Najvyšší súd preto pripomína, že v prípade podania dovolania obvineným nie je odvolacím súdom a má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - viď veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pre dovolací súd je v zmysle uvedeného kľúčovým skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený L. P. spáchal stíhané trestné činy tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, následne potvrdeného rozhodnutím odvolacieho súdu. Popísanému skutkovému stavu plne zodpovedá aj právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného ako prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona a prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Použitú právnú kvalifikáciu podľa citovaných ustanovení odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označených trestných činov.

Z uvedeného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol

naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto dovolaciu argumentáciu obvineného najvyšší súd odmietol ako zjavne nedôvodnú.

Pokiaľ sa niektorými z dovolacích námietok obvineného najvyšší súd naprieč svojim rozhodnutím bližšie nezaoberal, bolo tomu tak z dôvodu, že boli zo strany súdov nižších inštancií dostatočne zodpovedané .

Nakoľko najvyšší súd s poukazom na vyššie konštatované nezistil naplnenie dôvodov dovolania namietaných obvineným, rozhodol v konečnom dôsledku tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.